

Upt. 28.01.2024
MR

Paulina
promotor
deliberacja
Przewodniczący
Rady Dyscypliny Nauki Prawnej
dr hab. Wojciech Morawski prof. UMK

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Prawa i Administracji
ul. Władysława Bojarskiego 3, 87-100 Toruń
tel. 566114122
(1961)

Dr hab. Dominika Cendrowicz
Zakład Ustroju Administracji Publicznej
Instytut Nauk Administracyjnych
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Wrocław, dnia 21 stycznia 2024 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej
Pani mgr Aleksandry Marii Głowczewskiej
pt. „Muzeum niepubliczne jako zakład administracyjny i podmiot wykonujący
zadania publiczne. Analiza administracyjnoprawna”
przygotowanej pod kierunkiem naukowym
dra hab. Piotra Rączki, prof. UMK (promotor)
oraz dr Karoliny Rokickiej-Murszewskiej (promotor pomocniczy)

W wykonaniu uchwały nr 127/RDNP/2023 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 21 listopada 2023 r., powołującej mnie na Recenzentkę w postępowaniu w sprawie nadania Pani mgr Aleksandrze Marii Głowczewskiej stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, przedkładam recenzję rozprawy doktorskiej pt. „Muzeum niepubliczne jako zakład administracyjny i podmiot wykonujący zadania publiczne. Analiza administracyjnoprawna”, z jednoznacznie pozytywną konkluzją i z wnioskiem o podjęcie dalszych czynności w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora.

W uzasadnienia sformułowanej powyżej oceny przedstawiam szczegółowe uwagi do recenzowanej rozprawy.

I. Uwagi ogólne

Autorka za przedmiot swoich rozważań przyjęła zagadnienie statusu prawnego muzeum niepublicznego w prawie krajowym. Niewątpliwie jest to problem aktualny i interesujący zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Dodatkowo należy podkre-

ślić, że jest to zagadnienie, które do tej pory nie doczekało się odrębnego, kompleksowego opracowania. Jeśli już pojawiają się publikacje na ten temat, to odnoszą się one do muzeów publicznych i nie mają na celu kompleksowej analizy i prezentacji stanowisk związanych z funkcjonowaniem czy działalnością muzeów niepublicznych. Z kolei dyskusja nad znaczeniem muzeów niepublicznych, ich statusem prawnym i funkcjami w zmieniającym się świecie jest niezwykle cenna i powinna zajmować ważne miejsce w dyskursie naukowym. Tym samym wybór tematu pracy należy ocenić wysoko.

Jasno sformułowany temat rozprawy znajduje odzwierciedlenie w prawidłowo określonych celach badawczych. Podstawowym celem pracy jest „ustalenie aktualnego statusu prawnego muzeów niepublicznych oraz metod administrowania tymi podmiotami” (s. 10). Pośrednio jest nim również „udowodnienie, że pod względem wykonywanych zadań muzea niepubliczne nie różnią się od muzeów publicznych, choć nie mają statusu instytucji kultury w rozumieniu przepisów prawa” (s. 10).

Nie sposób również odmówić trafności tezom postawionym w pracy. Istotne przy tym jest, że Autorka podnosi i udowadnia kilka tez. We wstępie przyjęto założenie, że muzeum niepubliczne jest zakładem administracyjnym, m.in. ze względu na wykonywane zadania publiczne, które są takie same dla wszystkich muzeów niezależnie od osoby ich organizatora. Poza tym zadania wykonywane przez muzeum i prowadzona przez nie działalność są kluczowymi zagadnieniami w problematyce określenia statusu prawnego tego podmiotu. Pani Magister stawia również tezę, że w przypadku muzeów niepublicznych pojawia się jednocześnie włączenie podmiotów niepublicznych w proces realizacji zadań publicznych. Równie ważne jest spostrzeżenie, że muzeum niepubliczne, będąc zakładem administracyjnym, dysponuje władztwem zakładowym, które może być wykonywane przez podmiot administrujący. Formułując te tezy, Doktorantka odwołuje się także do fundamentalnego w nauce prawa administracyjnego pojęcia stosunku administracyjnoprawnego, zauważając, że w jej ocenie stosunek prawny powstający pomiędzy muzeum niepublicznym a jego użytkownikiem nosi cechy stosunku administracyjnoprawnego (s. 10-11).

W rozprawie wykorzystano przede wszystkim metodę formalno-dogmatyczną, za pomocą której ustalona została treść norm prawnych, relacje pomiędzy nimi oraz sformułowane zostały określone wnioski na temat statusu prawnego muzeum niepublicznego. Swoje zastosowanie znalazła również metoda historyczno-prawna, a także metoda prawno-porównawcza. Wykorzystanie tej ostatniej metody badawczej znacząco podnosi wartość merytoryczną pracy, zaś przedstawiony w jej siódmym rozdziale wybór systemów prawnych innych państw jest

trafny i obejmuje odmienne uwarunkowania prawne funkcjonowania muzeów niepublicznych w takich krajach, jak Francja, Holandia czy Estonia (s. 11-12).

Dysertacja składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów (Rozdział 1. *Muzeum. Definicja i jej zakres*; Rozdział 2. *Etymologia pojęcia muzeum. Wybrane zagadnienia z historii polskiego muzealnictwa niepublicznego*; Rozdział 3. *Prywatyzacja w zakresie wykonywania zadań publicznych przez podmioty niepubliczne w kontekście muzeów*; Rozdział 4. *Muzeum niepubliczne jako zakład administracyjny*; Rozdział 5. *Organizacja i funkcjonowanie muzeów niepublicznych*; Rozdział 6. *Szczególne rodzaje muzeów niepublicznych*; Rozdział 7. *Wybrane zagadnienia dotyczące muzeów organizowanych przez podmioty niepubliczne w wybranych krajach europejskich*) oraz zakończenia zawierającego wnioski końcowe. Ponadto praca zawiera wykazy literatury, aktów prawnych i orzecznictwa, które zostały przygotowane z zasadniczo należyłą dokładnością i starannością. Przyjęta struktura pracy przyczynia się do jej przejrzystości i logicznego uporządkowania argumentów oraz ułatwia prezentację wniosków i zrozumienie formułowanych poglądów. Jest ona poprawna i w pełni odpowiada celom pracy.

Od strony formalnej dysertacja nie budzi zastrzeżeń. Język pracy jest precyzyjny, Autorka poprawnie posługuje się językiem prawniczym i poprawną polszczyzną. W treści rozprawy trudno doszukać się błędów językowych czy interpunkcyjnych, co świadczy o starannej korekcie i przemyślanym napisaniu pracy. Jeśli już jakiegokolwiek błędy pojawiają się w pracy, to bardzo sporadycznie (np. s. 106 – „obywa” zamiast „odbywa”). Na podkreślenie zasługuje fakt, że w dysertacji zastosowano 618 poprawnie skonstruowanych przypisów. Jest to istotne, gdyż w ten sposób mgr Aleksandra Głowczewska uwiarygadnia swój wywód, wskazując źródło wypowiedzi cytowanych poglądów doktryny, wykorzystanych źródeł prawa, orzeczeń i regulaminów muzeów.

Ponadto rozprawa posiada dobrą podbudowę doktrynalną i orzeczniczą, której zestawienie w bibliografii zajęło 41 stron. Literatura jest trafnie dobrana do tematyki, różnorodna i aktualna. W mojej ocenie pozycje bibliograficzne zawarte w rozprawie zostały dobrane z należyłą starannością (278 publikacji naukowych w języku polskim i angielskim, 113 źródeł prawa, w tym regulaminy dotyczące funkcjonowania muzeów niepublicznych, 57 orzeczeń, 61 źródeł internetowych).

II. Szczegółowe uwagi merytoryczne

W rozdziale pierwszym podjęto udaną próbę stworzenia definicji muzeum niepublicznego oraz określenia jej elementów składowych. Trafne są zawarte w tej części pracy spostrzeżenia, że definicja legalna muzeum w prawie krajowym podlegała zmianom, aż do sformułowania jej wersji przyjętej w tekście obecnie obowiązującej ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (dalej: u.d.m.) (s. 17). Punktem wyjścia dla definicji muzeum formułowanej w wielu europejskich porządkach prawnych jest definicja francuskiego muzeologa Georges'a Henriego Rivière'a, który określił muzeum jako „instytucję trwałą o charakterze nieochodowym, służącą społeczeństwu i jego rozwojowi, dostępną publicznie, która prowadzi badania nad materialnymi i niematerialnymi świadectwami działalności człowieka, gromadzi je, konserwuje i zabezpiecza, udostępnia i wystawia, prowadzi działalność edukacyjną i służy rozrywce.” Co ciekawe, definicja ta została zaadaptowana przez ICOM, jednak jej zakres znaczeniowy uległ zmianom w latach 1946-2007. Warte przy tym podkreślenia, że w 2019 r. odbyła się 25. Konferencja Generalna ICOM, podczas której debatowano nad nową formułą definicyjną muzeów, która odpowiadałaby na potrzeby społeczeństwa w zmieniającym się środowisku społeczno-technologicznym i dążyłaby do apolityczności podmiotów opiekujących się dobrami kultury (s. 17-18). Z kolei 24 sierpnia 2022 r. w Pradze Zgromadzenie Ogólne ICOM przyjęło nową definicję muzeum. Jak słusznie wskazuje Pani Magister, obowiązująca w prawie krajowym definicja muzeum została wypracowana na podstawie norm prawa międzynarodowego oraz przyjętych w teorii i praktyce zasad funkcjonujących w prawie muzeum. Nie ogranicza ona uznania danego podmiotu za muzeum od kwestii jego założyciela, a jedynie od realizacji celu postawionego przed tymi jednostkami. W definicji tej nie wspomina się jednak o rodzaju muzeum ze względu na jego organizatora, ponieważ ma ona charakter uniwersalny. Równocześnie to cele muzeum stanowią ważny element konstrukcji jego definicji legalnej (s. 34). Ciekawym uzupełnieniem powyższych przemyśleń jest klasyfikacja muzeów, na podstawie której, zdaniem Autorki, można wyróżnić następujące rodzaje muzeów: 1) muzea wyodrębniane na podstawie kryterium podmiotu organizatora, 2) muzea będące instytucjami kultury w rozumieniu ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (dalej: u.o.p.dz.m.), oraz nieposiadające tego statusu, 3) muzea klasyfikowane ze względu na to, czy zostały wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów z uwagi na posiadane zbiory (s. 24). Moim zdaniem jest to przejrzysta i spójna klasyfikacja, pozwalająca uporządkować główne wątki będące przedmiotem badań Doktorantki.

Dla całokształtu rozważań zawartych w rozdziale pierwszym cenne są ustalenia definicyjne dotyczące pojęcia muzeum niepublicznego oraz zadań realizowanych przez tego rodzaju muzea. Na ich podstawie sformułowano wiele trafnych spostrzeżeń, jak np. to, że u.d.m. nie nadaje muzeom niepublicznym osobowości prawnej, jak również, że nie czyni tego w swojej treści u.o.p.dz.m. Muzea zakładane przez osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej są podmiotami nieposiadającymi osobowości prawnej. Nie posiadają również statusu instytucji kultury, choć z chwilą utworzenia są zobowiązane do złożenia wniosku o wpis muzeum do rejestru REGON na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (s. 26-27). Warto odnotować, że w konkluzji ocenianego rozdziału wyrażono zresztą słuszne stanowisko, zgodnie z którym muzeum niepubliczne powinno realizować zadania i cele stawiane muzeom przez u.d.m. Dlatego też, zdaniem Pani Magister, błędem byłoby nazywanie muzeum podmiotu, którego celem nie jest gromadzenie i udostępnianie zbiorów, czy też takiego, który działałby bez przyjętego regulaminu, a więc np. wewnętrznych izb pamięci, zbiorów gromadzonych przez szkoły czy zakłady pracy, chociaż – jak wskazuje – i takie jednostki organizacyjne funkcjonują (s. 61).

Rozdział drugi realizuje zapowiedzianą we wstępie metodę historyczno-prawną i poświęcony jest analizie pojęcia muzeum w ujęciu historycznoprawnym. Trafne są spostrzeżenia Doktorantki, że pojęcie muzeum ma długą tradycję, której początki sięgają czasów starożytnych. Na ziemiach polskich geneza kolekcjonerstwa przypada na wiek XVI, kiedy to zbiory gromadzone były przeważnie na dworach królewskich. Kolekcjom tym nadawano charakter publiczny, aby dodać prestiżu ich właścicielom, jednak gromadzone wówczas zbiory często stawały się łupem wojennym, stąd niektórzy polscy władcy decydowali się na gromadzenie ich poza granicami kraju, np. w Dreźnie. Przełomowym momentem dla rozwoju muzealnictwa okazało się panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego. Dobrze, że w tej części pracy znalazły się również rozważania na temat rozwoju regulacji muzealnej w okresie międzywojennym, gdyż obecna regulacja prawna muzeów w Polsce wywodzi się po części z rozwiązań przyjmowanych w tym właśnie okresie. W okresie międzywojnia szczególne znaczenie przypisać należy uchwaleniu przez Radę Regencyjną w 1918 r. dekretu o opiece nad zabytkami sztuki i kultury, który był pierwszym aktem prawnym dotyczącym opieki nad zabytkami. Funkcjonujący w dwudziestoleciu międzywojennym system ochrony zabytków został ostatecznie ukształtowany przez przepisy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o opiece nad zabytkami, wydanego 6 marca 1928 r. (s. 69). Analizując etapy rozwoju regulacji dotyczących muzeów w Polsce w późniejszym już okresie, Autorka nie uchyla się od ich krytycz-

nej analizy, wskazując dla przykładu, że wśród muzeów niepublicznych można zaobserwować znaczącą grupę muzeów w organizacji, które zgodnie z u.d.m. nie zakończyły procesu organizacyjnego otwarciem żadnej wystawy. Z faktu, że ustawodawca nie ograniczył w żaden sposób tego okresu, wynika pole do nadużyć i nieprzestrzegania przepisów u.d.m. Problem ten jest szczególnie widoczny np. w odniesieniu do muzeów broni palnej. Jednocześnie Pani Magister podkreśla potrzebę szerszego uregulowania przez ustawodawcę kwestii muzeów niepublicznych (s. 87 i n.).

Istotne dla głównego przedmiotu rozważań są również pogłębione analizy zawarte w rozdziale trzecim pracy (s. 89 i nast.). Jak trafnie zauważa Doktorantka, zjawisko prywatyzacji w sferze zadań publicznych jest niejednoznaczne, podobnie jak definicje, które są formułowane w celu jego wyjaśnienia. Najczęściej spotykaną w nauce prawa administracyjnego definicją jest ta autorstwa Stanisława Biernata. Rozważania na temat koncepcji prywatyzacji zadań publicznych zawarte w analizowanym rozdziale należy uznać za wyjątkowo cenne. Stanowią one punkt wyjścia do analizy charakteru zadań realizowanych przez muzea. W tym celu Autorka przedstawia poglądy przedstawicieli nauk administracyjnych, w szczególności wspomnianego już Stanisława Biernata, ale także Adama Błasia, Małgorzaty Stahl, Jerzego Supernata, Lidii Zacharko, czy Jana Zimmermanna (s. 102 i nast.). Rozważania te są przemyślane i skoncentrowane na tych aspektach, które mogą budzić największe wątpliwości w odniesieniu do funkcjonowania muzeów niepublicznych. Odniesienie się do koncepcji administracji świadczącej stało się natomiast konieczne ze względu na zmiany, jakie zachodzą w jej otoczeniu prawnym i społecznym. Zmiany w otoczeniu administracji świadczącej odnoszone się często do problematyki muzeów niepublicznych, których tematyka łączona jest z prywatyzacją zakładów administracyjnych. Jak zauważa Pani Magister, w piśmiennictwie prawniczym często można spotkać podział na prywatyzację sensu stricto i sensu largo. Odnosząc się do tego aspektu rozważań, należałoby jednak szerzej odnieść się do nich w treści pracy, wskazując przede wszystkim na konsekwencje prawne całkowitej prywatyzacji, polegającej na wyzbyciu się przez administrację prawnego obowiązku wykonywania określonego zadania publicznego, a także na skutki, jakie wiążą się z przekształceniem zadania publicznego w usługę prywatną, świadczoną przez podmioty prywatne na zasadach komercyjnych. W tym kontekście warto odnotować, że w literaturze obecna jest także opinia, że zadania publiczne mogą być wykonywane bezpośrednio przez administrację publiczną, ale także w formach pośrednich, przez podmioty niepubliczne dopuszczone do tego w drodze prywatyzacji. Według tej koncepcji możliwe jest też wyróżnienie sytuacji polegającej na wykonywaniu tych samych treściwo zadań przez administrację publiczną i podmioty niepubliczne w sposób rów-

noległy i niezależny (tak np. A. Pakuła). Magister Aleksandra Głowczewska stawia postulat włączenia podmiotów niepublicznych w wykonywanie zadań publicznych z uwagi na przedmiot ich działalności, ponieważ jest ona kluczowa dla stwierdzenia, czy dany podmiot faktycznie realizuje zadania publiczne (s. 122). Wyraża również zdanie, że nie jest możliwa całkowita prywatyzacja zadań realizowanych przez muzea zarówno publiczne, jak i niepubliczne. Nasuwa się w związku z tym pytanie, czy w świetle tych ustaleń, zdaniem Autorki, przymiotnik publiczny stosowany do opisu zadań realizowanych przez administrację świadcząca można odnosić także do zadań realizowanych przez muzea niepubliczne.

Kluczowe znaczenie dla określenia statusu prawnego muzeum niepublicznego ma również odniesienie się do koncepcji zakładu administracyjnego w rozdziale czwartym pracy. Doktorantka słusznie zauważa, że pojęcie zakładu administracyjnego ewoluuje, a w kontekście współczesnych cech tych podmiotów należy wskazać na coraz częstsze identyfikowanie nietypowych dla nich cech, świadczących o ich wewnętrznym zróżnicowaniu. Widoczne jest zjawisko korzystania przez zakłady administracyjne z form prywatnoprawnych, jak również wskazuje się obecnie na funkcjonowanie zakładów niepublicznych. Choć nie do końca odpowiada to koncepcji zakładu administracyjnego w świetle założeń klasycznej nauki prawa administracyjnego, to jest to zbieżne ze współczesnymi tendencjami i kierunkami jej rozwoju (s. 129-130). W tym względzie istotne wydaje się także to, że Autorka prawidłowo przeprowadziła analizę cech zakładu administracyjnego dla udowodnienia postawionej przez siebie tezy, zgodnie z którą muzeum niepubliczne jest zakładem administracyjnym (s. 132-137). Jej zdaniem uznanie muzeum niepublicznego za zakład administracyjny daje możliwość wzmocnienia pozycji prawnej takich muzeów jako podmiotów wykonujących zadania publiczne z zakresu ochrony dziedzictwa narodowego (s. 138). Skoro więc nie różnicuje się zadań muzeów ze względu na podmiot założycielski, to niewłaściwe jest wobec tego traktowanie muzeów niepublicznych odmiennie, tj. podkreślając „wyższość” muzeów publicznych nad muzeami niepublicznymi. Ponadto, konsekwencją tożsamości zadań postawionych przez muzeami powinno być ich jednakowe finansowanie (s. 138).

Rozdział piąty poświęcony jest zagadnieniu organizacji i funkcjonowania muzeów niepublicznych. Ta część pracy rozpoczyna się od rozważań na temat koncepcji nowego muzealnictwa, po czym Doktorantka porównuje cele statutowe stawiane przed muzeami z misją muzeum niepublicznego. Na tej podstawie dochodzi do wniosku, że muzea niepubliczne poprzez swoją działalność realizują misję muzealną wspólną dla wszystkich muzeów (s. 145). Jej realizacja odbywa się w szczególności poprzez organizowanie wystaw, choć nie jest to jedyne zadanie, jakie powinny realizować muzea niepubliczne, gdyż art. 2 u.d.m. wskazuje

otwarty katalog działań, jakie powinny być prowadzone w ramach tej misji. Należy jednak pamiętać, że XXI wiek przyniósł nowe wyzwania, które niejako przyniosły konieczność redefinicji tradycyjnego modelu instytucji muzealnej, ukształtowanego w XIX wieku (s. 147). Wnikliwa analiza przedstawiona w rozdziale piątym dotyczy także procedury zakładania muzeów niepublicznych oraz regulaminów ich funkcjonowania. Prawidłowe są spostrzeżenia, zgodnie z którymi „Muzea niepubliczne nie są instytucjami kultury, więc ich działanie opiera się tylko na podstawie treści regulaminu nadanego przez organizatora. Regulamin muzeum niepublicznego, podobnie jak statut muzeum publicznego, jest nadawany przez organizatora muzeum i ma charakter oświadczenia woli tego podmiotu. Jego nadanie następuje w formie prawnej właściwej dla czynności podejmowanej przez organizatora. Czynność ta jest jednocześnie aktem utworzenia muzeum niepublicznego przez organizatora i nie wymaga się tu podjęcia odrębnej czynności” (s. 153). Jednocześnie słuszne jest spostrzeżenie, że statuty i regulaminy muzeów nie stanowią instytucji tożsamyh z regulaminami wewnętrznymi, jak również regulaminami wiążącymi także muzea, takimi jak regulamin rady muzeum czy regulamin rady powierniczej. Niezależnie jednak od tego należy pamiętać, że działalność muzeów opiera się również na regulaminach, będących typowymi aktami prawa wewnętrznego. Te z kolei określają zasady korzystania z usług muzeum, zasady zwiedzania, organizacji wystaw, korzystania ze zbiorów, czy chociażby kształtowania cen biletów, ulg i wstępów bezpłatnych (s. 160). Niewątpliwie kluczowym stwierdzeniem w tej części pracy jest konstatacja, zgodnie z którą muzeum niepubliczne jest zakładem administracyjnym, prowadzonym przez osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Stanowi zatem jeden z nielicznych przypadków w prawie polskim, gdy władztwo administracyjne można przypisać takim kategoriom organizatorów (s. 161). Autorka wzbogaca również swoje rozważania o szereg praktycznych aspektów związanych z funkcjonowaniem muzeów niepublicznych, takich jak nadzór nad nimi, sposoby zakończenia działalności muzeum, egzekucja ze zbiorów, status prawny pracownika muzeum niepublicznego czy organizacja wewnętrzna muzeum niepublicznego (s. 162-215).

Przechodząc do merytorycznej oceny rozdziału szóstego, należy wskazać, że charakteryzuje się on znaczną wartością poznawczą, zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Pani Magister z powodzeniem wyróżniła i przeanalizowała wybrane typy muzeów niepublicznych – muzea uczelniane i muzea kościelne. Ciekawe są tutaj spostrzeżenia dotyczące podstaw prawnych tworzenia przez uczelnie muzeum, których poszukiwać należy w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. O ile jednak kwalifikacja muzeów tworzonych przez uczelnie niepubliczne nie budzi większych wątpliwo-

ści, o tyle pojawiają się one w przypadku klasyfikacji muzeów tworzonych przez uczelnie publiczne. Rozważania te prowadzą do wniosku, że podmiot organizatora nie powinien mieć jednak znaczenia przy dokonywaniu kwalifikacji prawnej statusu muzeum. Muzea tworzone przez podmioty takie jak osoby fizyczne, osoby prawne czy jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej kwalifikowane są przez ustawodawcę jako muzea niepubliczne. Z kolei muzea takie są wyraźnie odróżniane od muzeów państwowych i samorządowych (s. 224-225).

Rozdział siódmy koncentruje się na analizie prawnoporównawczej zasad funkcjonowania muzeów niepublicznych w wybranych krajach europejskich (Francja, Holandia, Estonia). Szczególnie interesujące są tutaj rozważania poświęcone regulacjom prawnym dotyczącym funkcjonowania muzeów niepublicznych we Francji, gdyż jak słusznie zauważa Autorka „W rozwijającym się międzynarodowym prawie muzeów wciąż można odczuć ogromne oddziaływanie francuskiej tradycji muzealniczej” (s. 231). Równie ciekawe są przy tym spostrzeżenia, zgodnie z którymi muzea niepubliczne we Francji korzystają ze znacznie szerszej ochrony niż te w Polsce, a także że mogą one liczyć na wsparcie finansowe, jednocześnie podlegają one kontroli państwowej w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego (s. 233). Autorka nawiązując do wcześniejszych rozważań poświęconych koncepcji administracji świadczącej, zauważa ponadto, że działające na terenie Francji muzea stanowią część koncepcji *service public*, której między innymi zawdzięcza się rozwój koncepcji administracji świadczącej także w Polsce. Interesujące są przy tym analizy odnoszące się do muzeów niepublicznych i zasad ich funkcjonowania w Holandii i Estonii, które mogą być inspirujące także dla polskiego ustawodawcy.

Całość rozprawy wieńczy zakończenie, w którym Doktorantka po raz kolejny z sukcesem uzasadnia potrzebę zajęcia się problematyką statusu prawnego muzeum niepublicznego w prawie polskim. Efektem badań jest stworzenie pojęcia muzeum niepublicznego oraz odrzucenie używanego w literaturze pojęcia muzeum prywatnego jako nieodpowiadającego w pełni istocie analizowanej w dysertacji kategorii muzeów i sugerującego w ocenie Pani Magister ich przynależność do kategorii prawa prywatnego. Zaproponowana definicja muzeum niepublicznego pozwala na powiązanie jej z celami i misją muzeów, a także na ich analizę na tle wciąż aktualnej w nauce prawa administracyjnego koncepcji administracji świadczącej. W podsumowaniu wskazane zostały również pozytywne skutki płynące z uznania muzeum niepublicznego za zakład administracyjny. Bardzo dobrze ocenić należy, że Doktorantka nie uchyla od krytycznej oceny wybranych rozwiązań prawnych dotyczących organizacji i funkcjonowania muzeów w Polsce. W swoich rozważaniach dostrzega też, że nieprawidłowe jest

traktowanie muzeów niepublicznych tylko w kategoriach przedsiębiorcy z uwagi na misję muzealną, którą one pełnią (s. 240-246).

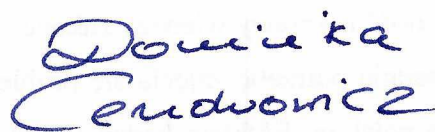
III. Konkluzja

W konkluzji stwierdzam, że mgr Aleksandra Maria Głowczewska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne oraz posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Autorskie spojrzenie na podjętą problematykę prawną muzeum niepublicznego oraz precyzyjne umiejętności analityczne, przyczyniają się do głębszego zrozumienia treści przyjętego zagadnienia. Niniejsza rozprawa znacząco wzbogaca literaturę przedmiotu i może stanowić istotny wkład w dalszą dyskusję naukową.

Rozprawa doktorska pt. „Muzeum niepubliczne jako zakład administracyjny i podmiot wykonujący zadania publiczne. Analiza administracyjnoprawna” stanowi oryginalne rozwiązanie ważnego problemu naukowego i odpowiada wymaganiom określonym w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Końcowa ocena dysertacji jest pozytywna i w związku z tym stwierdzam, że mgr Aleksandra Maria Głowczewska może być dopuszczona do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Równocześnie wnioskuję o wyróżnienie niniejszej rozprawy doktorskiej z uwagi na jej walory merytoryczne wykazane w recenzji.

Dr hab. Dominika Cendrowicz

WNIOSEK O UZNANIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ ZA WYRÓZNIAJĄCĄ

Imię i nazwisko doktorantki: Aleksandra Maria Głowczewska

Tytuł rozprawy doktorskiej:

„Muzeum niepubliczne jako zakład administracyjny i podmiot wykonujący zadania publiczne.
Analiza administracyjnoprawna”

Promotor: dr hab. Piotr Rączka, prof. UMK

Promotor pomocniczy (jeżeli jest powołany): dr Karolina Rokicka-Murszewska

Recenzent: dr hab. Dominika Cendrowicz

Wnoszę o uznanie rozprawy doktorskiej za wyróżniającą

Uzasadnienie

Rozprawa doktorska Pani mgr Aleksandry Marii Głowczewskiej pt. „Muzeum niepubliczne jako zakład administracyjny i podmiot wykonujący zadania publiczne. Analiza administracyjnoprawna” stanowi szczególne osiągnięcie naukowe oraz prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki prawne i umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Praca przedstawia oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, w tym zastosowanie wyników badań własnych.

Do najważniejszych szczególnych osiągnięć rozprawy należy udana próba analizy statusu prawnego muzeum niepublicznego. Pani Magister z powodzeniem zidentyfikowała, sformułowała i usystematyzowała ów problem badawczy. W tym celu podjęła udaną próbę zastosowania pojęć i koncepcji z zakresu nauki prawa administracyjnego, które odegrały kluczową rolę w rozwoju tej nauki, takich jak administracja świadcząca, zadania publiczne, prywatyzacja zadań publicznych i zakład administracyjny, odnosząc je do problemów prawnych związanych z funkcjonowaniem muzeów niepublicznych. Dlatego z dużym uznaniem należy odnieść się do tych fragmentów rozważań zawartych w rozprawie.

We wstępie do pracy prawidłowo zinterpretowano i wskazano cele pracy. Na wysoką ocenę zasługuje przyjęty obszar badawczy oraz fakt zastosowania dojrzałego warsztatu badawczego. Ponadto treść i struktura rozprawy przyjęte przez mgr Aleksandrę Marię Głowczewską świadczą o bardzo dobrej znajomości i orientacji w warstwie prawno-normatywnej.

Niewątpliwie podjęta tematyka jest interesująca zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Dodatkowo należy podkreślić, że jest to zagadnienie, które do tej pory nie doczekało się odrębnego, kompleksowego opracowania. Jeśli już pojawiają się publikacje na ten temat, to odnoszą się one do muzeów publicznych i nie mają na celu kompleksowej analizy i prezentacji stanowisk związanych z funkcjonowaniem czy działalnością muzeów niepublicznych. Z kolei dyskusja nad znaczeniem muzeów niepublicznych, ich statusem prawnym i funkcjami w zmieniającym się świecie jest niezwykle cenna i powinna zajmować ważne miejsce w dyskursie naukowym. Tym samym wybór tematu pracy należy ocenić wysoko.

Od strony formalnej dysertacja nie budzi zastrzeżeń. Język pracy jest precyzyjny, Autorka poprawnie posługuje się językiem prawniczym, natomiast z punktu widzenia walorów językowych na podkreślenie zasługuje stosowanie poprawnej polszczyzny. W treści rozprawy trudno doszukać się błędów językowych czy interpunkcyjnych, co świadczy o starannej korekcie i przemyślanym napisaniu pracy.

Załącznik nr 2 do uchwały nr 124/RDNP/2023 Rady Dyscypliny Nauki Prawne WPiA UMK
z dnia 21 listopada 2023 r.

Rozprawa posiada dobrą podbudowę doktrynalną i orzeczniczą. Zestawienie samej tylko bibliografii zajęło Autorce aż 41 stron. Jest to literatura różnorodna, trafnie dobrana do tematyki, jednakże nie tylko to świadczy o jej walorach, ale przede wszystkim jej jakość. Zamieszczone w pracy pozycje bibliograficzne zostały dobrane z dużą starannością (278 publikacji naukowych w języku polskim i angielskim, 113 źródeł prawa, w tym regulaminy dotyczące funkcjonowania muzeów niepublicznych, 57 orzeczeń, 61 źródeł internetowych).

Całość rozprawy wieńczy zakończenie, w którym Doktorantka z sukcesem uzasadnia potrzebę zajęcia się problematyką statusu prawnego muzeum niepublicznego w prawie polskim. Efektem badań jest stworzenie pojęcia muzeum niepublicznego oraz odrzucenie używanego w literaturze pojęcia muzeum prywatnego jako nieodpowiadającego w pełni istocie analizowanej w dysertacji kategorii muzeów i sugerującego w ocenie Pani Magister przynależność tych muzeów do kategorii prawa prywatnego. Zaproponowana definicja muzeum niepublicznego pozwala na powiązanie jej z celami i misją muzeów, a także na ich analizę na tle wciąż aktualnej w nauce prawa administracyjnego koncepcji administracji świadczącej. W podsumowaniu wskazane zostały również korzyści płynące z uznania muzeum niepublicznego za zakład administracyjny. Bardzo dobrze ocenić należy, że Doktorantka nie uchyla od krytycznej oceny wybranych krajowych rozwiązań prawnych dotyczących organizacji i funkcjonowania muzeów.

Z powyższych powodów wnioskuję o wyróżnienie rozprawy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Marii Głowczewskiej.

.....
(podpis Recenzenta)